

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Бурятия
МБОУ "Большелугская СОШ"

«Рассмотрено» На заседании МО Протокол №1 от «29» 08. 2023 г	«Согласовано» Зам.директора по УВР <i>С.Б. Цыремпилова</i> Цыремпилова С.Б. «29»08.2023 г	«Утверждаю» Директор школы <i>Л.С. Манидарова</i> /Манидарова Л.С./ Приказ №17/6 от «29»08.2023 г
--	--	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного курса «Бурятская литература» 5 класс (базовый уровень)

Разработана учителем бурятского языка и литературы
Цыремпиловой С.Б.,
первая квалификационная категория

у.Большой Луг
2023г

1.Тайлбари бэшэг

Тус программа гүрэнэй Федеральна стандарт, Буряад Республикын Хуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствын туршалгын программа дээрэ үндэһэлэгдэнэ. Буряад дунда хургуулида түрэлхи литература хуралсалай предмет болгогдожо, үзэгдэжэ байдаг гэшэ. Энэ программа мүнөө үеын ФГОС баримталан, 5-дахи классай «Бэлиг» хэблэлээр гараһан С.Д.Будаев, Ц.С.Жанчипова, Д.Х.Митупова зохёон «Буряад литература» гэхэн номдо таарууланхай.

Программа иимэ хубинуудһаа бүридэнэ: тайлбари бэшэг, хуралсалай программын онсо шэнжэ, материал шэлэн абалгын заршам, хуралсалай түсэбтэ үзэхэ зүйлэй эзэлһэн нуури, хуралсалай буряад хэлэ гүйсэд шудалхын тула личностнэ, метапредметнэ болон предметнэ дүнгүүд, программын байгуулга ба удха, календарно-тематическа түсэб, хуралсалай методическа хангалга, хабсаргалта.

Нурагшадта түрэлхи литература шудалан үзүүлхэдээ, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилсуулха, найнаар хэлүүлдэг, уншуулдаг, бэшүүлдэг болгохоһоо гадна, буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохёолнууд дээрэ үндэһэлэн, найнаар ойлгуулха, ухаан сэдхэлдэнэ шэнгээхэ, манай обществын ёһото эрхэтэн болгон хүмүүжүүлхэ гэхэн шухала **зорилгонууд** табигдана. Литературын курс нурагшадые уран зохёол абьяастайгаар уншаха дуратай, хоторхойгоор, тодо зүбөөр уншаха шадабариинь хүгжэхэ, уншаһан зохёолоо ухаандаа буйлуулан, удхыень зүбөөр элирүүлэн ойлгодог, һонирходог болгохоһоо гадна, нурагшадай зохёол шудалан, шэнжэлэн үзэхэ эхин дадалнуудые бүридүүлхэ, түрэлхи литература тухайгаа юрэнхы мэдэсэтэй болгохо гэхэн зорилгонуудые табина.

Багша хадаа хэшээл бүхэндөө буряад литературын хүмүүжүүлхы үүргэнүүдые шударгыгаар бэелүүлхэ уялгатай. Хуралсал-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ, үхибүүдэй наһанай арга боломжо хараадаа абадаг дээрэһээ хургуулиин литературна курс эхин удаагаа хоёр шата боложо хубаарна. Нэгэдэхи шатада эхин классуудай нурагшад уншажа, хөөрөжэ нурана. Удаадахи шатада V-VII классуудай нурагшад уншалга, хөөрэлгээ үргэлжэлүүлнэ, мүн зохёол шэнжэлэн үзэлгын түрүүшын дүршэлтэй боложо эхилнэ. Түрэлхи литературын программа тематическа гол ёһоной үндэһэн дээрэ байгуулагдаба.. Эндэ арадай аман зохёолнууд, буряад литература сооһоо удхын ба байгуулалтын

талаар нурагшадай ойлгосо, мэдэсэдэ таарамжатай уран найханай зохёолнууд шэлэгдэн абтажа, тайлбарилан уншахаар, шудалан үзэхөөр хараалагдаба.

2. Программын байгуулга ба удха (68 ч)

Оршол. Литература- уран үгын искусство. Уран зохёолой нюусанууд (3ч).

«Литература-уран үгын искусство» гэнэн мэдэсэ тобшолон онсодхохо, искусствын халбаринууд тухай мэдэсэ үргэдхэхэ. Нурагшадай үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгэ хүгжөөлгэ, уран зохёолой нюусануудтай танилсалга.

Фольклорой бага жанрнууд. Фольклор тухай ойлгосо, бага жанрнууд . Тоолуурнууд.. Сэсэ буляалдаан. Жороо үгэнүүд. Таабаринууд. Онһон ба хошоо үгэнүүд. Хэшээл-практикум (6+2)

Арадайнгаа хэр угһаа абажа ябаһан алтан баялиг –арадай аман зохёол тухай мэдэсэ үргэдхэн, һонирхол түрүүлхэ. Арадай аман зохёолой бага жанр - тоолуурнуудтай танилсалга. «Сэсэ буляалдаан» гэнэн бага жанрай зохёолтой танилсан, аман хэлэлгэ, суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо. Жороо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, хүндэ ямар нүлөө үгэдэгыень элирүүлхэ. Таабари тухай мэдэсэ дабтан үргэдхэхэ, зохёохо аргуудтай танилсуулха. Онһон ба хошоо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, илгааень гаргаха.

Буддын шажанай зохёолнууд. (1 час)

Буддын шажанай зохёолнуудтай танилсуулан, буддын шажанай нургаал заабари дээрэ хүмүүжүүлхэ.

Арадай онтохонууд. (7 час)

«Зургаан нүхэд». Зохёолой шүүлбэри. «Һүүл хүбүүн». «Сэсэн хулгана»

Зохёолой сюжет, композици гэнэн литературна ойлгосонуудтай танилсуулха, зохёолой онсо шэнжэ илгаха шадабари дээшэлүүлхэ.

Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдхэхэжэ ябаһан идеал гаргаха, өөрын һанамжа хэлэжэ нургаха.

Амирад тухай онтохонтой танилсуулан, онсо шэнжэнүүдыень гаргаха, удхалан зохёохы шадабари һайжаруулха.

Буряад арадай онтохошод. Ондоо арадай онтохонууд (1 час)

Арадай аман зохёол суглуулагшад тухай ойлгосо үргэдхэн, онтохошодтой танилсуулха.

Литературна онтохонууд (3 час) В. Халхуев «Жаабдай». Класһаа гадуур уншалга. Онтохоной орондо.

Литературна онтохоной илгаае элирүүлхэ, гиперболэтэй танилсуулха. Уншаһан ба класһаа гадуур уншаһан онтохонуудай удхаар наада үнгэргэхэ.

Л. Н. Толстой «Хайратай морин» (2 час)

Л. Толстойн зохёохы намтартай танилсуулха, «Хайратай морин» гэнэн зохёол дээрэ байгуулга тухай литературна ойлгосо үгэхэ.

А. Лыгденов «Унаган» (3 час)

А. Лыгденовэй зохёохы намтар, зохёолнуудтайнь танилсуулан, эпическэ зохёолой байгуулга, уран аргууд тухай мэдэсэ үргэдхэхэ.

Ц. Номтоев «Хилээмэн» (3 час)

Номтоевой «Хилээмэн» гэнэн зохёол дээрэ тарьяан ажалтай танилсуулан, зохёолой хүмүүжүүлхы боломжо үргэнөөр хэрэглэхэ.

Уран бүтээлэй хэшээл. (1 час) Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ.

Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалһан тухай». (9 час)

Туужа тухай ойлгосо үгэхэ, онсо шэнжэнүүдтэйнь танилсуулха, арадайнгаа ёһо заншал дээрэ хүмүүжүүлхэ.

Шүлэглэмэл зохёолнууд. (2 час)

Лирическэ шүлэг уншаха гол шухала аргуудтай ба уран шүлэг шүүлбэрлхэ заршамтай танилсуулха.

Д. Дамбаев «Байгалай долгид», «Үдэшын зураг», «Орьёл». (2 час)

Д. Дамбаевай зохёохы намтартай танилсан, шүлэгэй гол удха ойлгон авторай мэдэрэл таажа хургалга.

Класчаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд (2 час)

Шүлэгүүдэй удха, уран аргууд

Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ. (2 час)

Холбоо хэлэлгэ, уран уншалга.

Х.х.х. Багшын үзэмжөөр.(1 час)

Творческо хүдэлмэри.

Класчаа гадуур уншалга (1 час)

Ш. Байминов «Онгосомни», «Аадар», «Һүниин һэбшээн». (2 час)

Байминовай зохёохы намтартай танилсуулан, уран гоё байгаалиин үзэгдэлнүүдые хурагшадта ойлгуулха.

Класчаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд. 2 час Лирическэ зохёол сэдхэлээрээ хадуун абалга хүгжөөхэ.

С. Норжимаев «Аймхай Охотноон», «Шаазгайн элидхэл», Хүмүүжүүлэгшэ Хирээ». (3 час)

Басни тухай мэдэсыень үргэдхэхэ, зохёолой хургаал элирүүлхэ, уншаха дадал, аман хэлэлгэ хүгжөөхэ, хайжаруулха.

Шүлэглэмэл зохёолой нюусанууд. (1 час).

Шүлэглэмэл зохёолой нюусануудтай ба шүлэг шүүлбэрлхэ арга үргэдхэхэ.

Зүжэглэмэл зохёолнууд. Б. Эрдынеев «Бишыхан хатан». (4 час).

Драма ба тэрэнэй жанруудтай танилсуулан, зохёолой онсо шэнжэнүүдтэй танилсуулха.

Класчаа гадуур уншаха зүжэгүүд. (2 час)

Сценари тухай (1 час) Сюжет тухай ойлгосо үргэдхэхэ.

Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ. (2 час)

Уран уншалга, уншаһанаа зүбөөр удхынь дамжуулха арга үргэдхэхэ.

**3. Календарно- тематическа түсэб
Буряад литература 5 класс 1 четверть**

№ п/ п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаар и	Һурагшадай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдаһан дүнгүүд			Шалгалты н түхэлнүүд	Болзор	
				предметнэ	личносно	метапредметнэ		түсэбө өр	Бодото байдал аар
Оршол. 3 час									
1	Литература- уран үгын искусство	1ч.	Индивидуальна хүдэлмэри- уншалга. Бүлэгөөр хүдэлмэри – литературын шэнжэнүүдые шүүмжэлхэ.	«Литература- уран үгын искусство» гэһэн мэдэсэ тобшолон онсодхохо,	Шэнэ юумэ мэдэхэ дадал үргэдхэхэ.	Искусствын һалбаринууд тухай мэдэсээ хэрэглэхэ	Сээжэ харюу		
2- 3	Уран зохёолой нюусанууд. Литературын түлэбүүд ба жанрнууд	2 ч.	Бүлэгөөр хүдэлмэри –сугтаа ажаллаха.	Литературын түлэбүүд ба жанрнууд илгажа һураха	Арад зоной, ондоо яһатанай литературын холбоо хараха дадал	Ажалаа тодоор, зүбөөр дамжуулха, мүнөө үеын байдалтай холбохо.	Асуудалда харюу		
4	Ххх. Творческо хүдэлмэри	1 час	Индивидуальна хүдэлмэри- зохёолго бэшэхэ.	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалиин нягта холбоо хараха дадал	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Сээжэ харюу		

Фольклорой бага жанрнууд 6+2

5	Фольклор тухай ойлгосо, бага жанрнууд	1 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна-текст дээрэ ажал	Арадай аман зохёол тухай мэдэсээ үргэдхэхэ, бага жанрнуудыень илгажа хураха	Үзэһэн темээр һонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Уншаһанаа хөөрөжэ шадаха, харюугаа жэшээнүүдээр баталха	Шалгалтын тест		
6	Тоолуурнууд, буряад нааданууд	1 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна-текст дээрэ ажал	Тоолуурнуудтай танилсаха, илгаха. Тоолуурнууды сээжэлдэхэ, тоолуурнууды зохёожо туршаха.	Үзэһэн темээр һонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Үзэһэнөө, мэдэсээ холбон хөөрэхэ, зэргэсүүлхэ.	Сээжэ хэлэхэ		
7	Сэсэ буляалдаан, буряад нааданууд.	1 час	Бүлэгөөр-диалог уншаха	«Сэсэ буляалдаан» гэхэн бага жанрай зохёолтой танилсаха, илгаха	Суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо.	Холбоо хэлэлгээ хурсадхаха. Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха,	Хүсэнэг дээрэ ажал		
8	Жороо үгэнүүд.	1 час	Индивидуальна-текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга	Жороо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, хүндэ ямар нүлөө үгэдэгыень элирүүлхэ. Тодоор уншалга, жороо үгэнүүды зохёохо.	Гансаараа мүн суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо.	Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха. Хэлэеэ хурсадахаха.	Сээжэ хэлэхэ		

9	Таабаринууд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- таабаринуудые тааха	Таабари тухай мэдэсэ дабтан үргэдхэхэ, зохёохо аргануудтай танилсуулха.	Суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо, арад зонойнгоо сэсэн һонор ухааень сэгнэн, омгорхохо.	Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха. Хэлээ хурсадахаха. Тааба рийн хүсөөр ухаагаа гүйлгэхэ.	Кроссворд тааха.		
10	Хэшээл- практикум	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- асуудалнуудта харюу	Үзэһэн темээ хэр ойлгоһоноо шалгалта, мэдэсээ хэрэглэлгэ	Гансаараа мүн суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо	Аман ба бэшэмэл хэлэлгээ хүгжөөхэ, тоб байса харюусаха, зэргэсүүлгэ хэхэ	Асуудалда харюу		
11- 12	Онһон ба хошоо үгэнүүд.	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна-онһон үгын удха тайлбарилха	Онһон ба хошоо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, илгааень гаргаха.	Өөрын зохёохы шадабари дээшэлүүлхэ	Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха, ухаагаа гүйлгэхэ. Харюугаа зэргэсүүлгэ хэжэ баталха.	Ажалай дэбтэр		
13	Буддын шажанай зохёолнууд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Фронтальна- зохёолнуудай удха тайлбарилха	Буддын шажанай зохёолнуудтай танилсаха, илгажа һураха.	Хүн зондо, оршон тойронхи байгаалида нигүүлсэхэ сэдьхэл түрэхэ. һургаал заабари дээрэ хүмүүжүүлхэ.	Ондоо шажануудтай сасуулга хэхэ.	Асуудалну удта харюу		

14	Ххх. Творческо хүдэлмэри	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалин нягта холбоо хараха дадал. Нигүүлсэхы сэдьхэл, оршон тойронхи байгаалия, хүниие гамнаха сэдьхэл түрүүлхэ.	Угын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ. Уншаһанаа оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн хараха.	Сээжэ харюу		
Арадай онтохонууд. 7 час									
15- 16	«Зургаан нүхэд».	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр - удха тайлбарилха	Зохёолой сюжет, композици гэхэн литературна ойлгосонуудтай танилсаха, зохёолой онсо шэнжэ илгаха шадбарияа дээшэлүүлхэ.	Өөрын ябадалаа, нүхэсэлөө шүүмжэлхэ. Хани нүхэсэл, нүхэдөө сэгнэхэ дадал.	Зохёолой онсо шэнжэнүүдые гаргаха дадал дээшэлүүлхэ. Оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн харалга.	Сээжэ харюу		
17- 18	Шалгалтын уншалга- хөөрэлгэ	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэхэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрэжэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалты н уншалга		

2 четверть

№ п/п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаар и	Нурагшатай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдаһан дүнгүүд			Шалгалтын тухэлнүүд	Болзор	
				предметнэ	личносно	метапредметнэ		түсэ бөөр	Бодо то байдалаар
1-2	«Һүүл хүбүүн».	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Онтохоной удха, гол бодол элирүүлжэ нураха	Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдхэжэ ябаһан идеал гаргаха.	Өөрын һанамжа хэлэжэ нураха, жэшээгээр баталха.	Удха хөөрэлгэ, асуудалда харюу.		
3	«Сэсэн хулгана». Бадма-Базар Намсарайн суглуулбарин уудһаа	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Фронтальна- удха тайлбарилха	Амитад тухай онтохонтой танилсаха, онсо шэнжэнүүдыень гаргаха.	Удхалан зохёохы шатабарияа һайжаруулха.	Ондоо арадуудай онтохонуудтай зэргэсүүлгэ хэхэ, харюугаа баталха	Зохёохы ажал.		
4	Буряад арадай онтохошод. Ондоо арадай онтохонууд.	1 час	Бүлэгөөр- текст дээрэ ажал Фронтальна- удха тайлбарилха	Арадай аман зохёол суглуулагшад тухай ойлгосо үргэдхэн, онтохошодтой танилсаха., А. Тороев, Е. И. Сороковиков-Магай тухай хөөрөө бэлдэхэ	Арад зонойнгоо аман зохёол суглуулагшад ай ажал сэгнэхэ, өөрын хубитаяа оруулха.	Нуралсалай түсэб табижа нураха, тэрэнээ хэрэглэхэ	Ажалай дэбтэр соо хүдэлхэ		

Эпическэ жарнууд
Литературна онтохонууд. 3 час

5-6	Литературна онтохонууд В. С. Халхуев «Жаабдай».	2 час	Бүлэгөөр- текст янза бүрээр уншаха. Индивидуална- өөрыгөө шалгах Фронтальна- удха тайлбарилха	Литературна онтохоной илгаае элирүүлхэ, гиперболэтэй танилсаха. Онтохоной сюжетэй һубарил тэмдэглэхэ, янза бүрээр уншаха, онтохонуудай илгаа зааха	Хүн зондо, оршон тойронхи байгаалида нигүүлсэхы сэдхэл түрэхэ	Зорилго түсэб табижа ажаллаха, зэргэсүүлгэ хэжэ харюусаха.	Словарна хүдэлмэри		
7	Х.х.х. Онтохоной орондо.	1 час	Бүлэгөөр- бэе бэеэ сэгнэхэ Индивидуална- зохёолго бэшэхэ	Уншаһан ба классһаа гадуур уншаһан онтохонуудай удхаар мэдэсэ шадабарияа харуулха.	Шэнжэлэлгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Асуудал табижа һураха, юумэнэй нарин холбоо хаража, өөрын һанамжа хэлэхэ	Асуудалд а харюу Кроссворд тааха		
8-9	Эпическэ зохёолнууд Л. Н. Толстой «Хайратай морин». Зохёолой шүүлбэри	2 час	Бүлэгөөр- бэе бэеэ сэгнэхэ Индивидуална- текст дээрэ ажал	Л. Толстойн зохёохы намтар үзэхэ, Зохёолой байгуулга гэхэн литературна ойлгосотой, уран зохёол бэшэхэ аргуудтай танилсаха	Зохёолой шүүлбэри хэхэ анаха дадал үргэлжэлүүлхэ, гүнзэгыүүлхэ	Уранаар уншаха, табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ, табиһан һуралсалай зорилго өөрөө бүтэхэеэ оролдохо	Асуудалн уудта харюу		

10 - 12	А. Лыгденов «Унаган».	3 час	Бүлэгөөр- зохёолой байгуулгаар бүлэг болон хүдэлмэрилхэ Индивидуальна- зохёол удха дээрэ ажал, уран уншалга	А. Лыгденовэй зохёохы намтар, зохёолнуудтайнь танилсаха, эпическэ зохёолой байгуулга, уран аргууд тухай мэдэсэ үргэдхэхэ.	Бүлэгөөр ажаллаха дадал	Уншаһанаа ойлгохо, дүүрэн харюу үгэхэ, зэргэсүүлгэ хэжэ харюугаа, һанамжаяа баталха.	Сээжэ харюу		
13	Х.х.х. Творческо хүдэлмэри. Зохёол уншаад байхадаа	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалиин нягта холбоо хараха дадал. Нигүүлсэхы сэдьхэл, оршон тойронхи байгаалия, хүниие гамнаха сэдьхэл түрүүлхэ.	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ. Уншаһанаа оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн хараха.	Зохёолго		
14	Шалгалтын уншалга- хөөрэлгэ	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэе шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэнэн ойлгосонууды элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөржэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалты н уншалга		

Буряад литература 5 класс 3 четверть

№ п/п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаари	Һурагшадай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдаһан дүнгүүд			Шалгалтын гүхэлнүүд	Болзор	
				предметнэ	личносно	метапредметнэ		Түсэбөөр	Бодото байдалаар
Ц. Н. Номтоев «Хилээмэн» 3 час									
1-3	Ц. Н. Номтоев «Хилээмэн».	3 ч.	Индивидуальна хүдэлмэри-уншалга. Бүлэгөөр хүдэлмэри – сугтаа ажаллаха.	зохёол уншаад, таряан ажалтай танилсаха, хүдөө зоной хилээмэндэ хандасатай танилсаха	Шэнэ юумэ мэдэхэ дадал үргэдхэхэ.	Үзэһэнөө, мэдэсээ холбон хөөрэхэ, зэргэсүүлхэ.	Сээжэ харюу		
4	Х.х.х. Уран бүтээлэй хэшээл.	1 ч.	Индивидуальна хүдэлмэри-зохёолго бэшэхэ.	Ямар нэгэ һонин ушар тухай гү, али өөрынгөө дуратай юумэн тухай багахан рассказ зохёохо.	Зохёохы дадалаа үргэдхэхэ	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Асуудалд а харюу		

Ц-Б. Б.Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» 9 час

5-13	Ц-Б. Б.Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга»	9 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна- текст дээрэ ажал	Зохёолой сюжет, композици гэхэн литературна ойлгосонуудтай танилсаха, туужа тухай ойлгосотой танилсаха, онсо шэнжэнүүдын мэдэдэг болохо, зохёолой онсо шэнжэ илгаха шадабария дээшэлүүлхэ.	Үзэһэн темээр һонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Уншаһанаа хөөрөжэ шадаха, харюугаа жэшээнүүдээр баталха, арадайнгаа ёһо заншал шудалха	Шалгал- тын тест		
14	Хэшээл- мүрьсөөн.		Бүлэгөөр хүдэлмэри – сугтаа ажаллаха.	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Үзэһэн темээр мэдэсээ бүридхэхэ	Үзэһэнөө, мэдэсээ холбон хөөрэхэ, зэргэсүүлхэ.	Нааданда хаабадаха		
Шүлэглэмэл зохёолнууд									
15- 16	Шүлэглэмэл зохёолнуудай онсо янза (Д.Дамбаевай «Хабарай дуун» зохёол жэшээ болгон)	2 час		Шүлэглэмэл жанрай зохёолтой танилсаха, илгаха. Пейзажна лирикэ гэжэ ойлгосотой танилсаха, уран шүлэг шүүлбэрлэхэ заршамтай танилсаха. Шүлэглэмэл зохёолой хэлэнэй уран	Үзэһэн темээр һонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Шүлэглэмэл зохёолой хэлэнэй уран аргуудые, илгажа шадаха. (метафора, олицетворени, зэргэсүүлгэ, эпитет) Пейзажна лирикээр бэшэгдэһэн	Дуу сээжэлдэхэ		

				аргануудтай танилсаха		шүлэгүүдые илгаруулжа шадаха.			
17-18	Д. Дамбаев «Байгалай долгид», «Үдэшын зураг», «Нагасын захяа ».	2 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна-текст дээрэ ажал	Д. Дамбаевай зохёохы намтартай танилсан, шүлэгэй гол удха ойлгохо, авторай мэдэрэл таажа нураха.	Суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо.	Холбоо хэлэлгээе хурсадхаха. Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха	Уран уншалга		
19	Классчаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд.	1 час	Индивидуальна-текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна-удха тайлбарилха	Шүлэгэй удха, гол бодол элирүүлжэ нураха	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрэжэ шадаха, сэгнэхэ.	Уран уншалга		
20-21	Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ.	2 час	Индивидуальна-текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна-удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэһэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрэжэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалтын уншалга		

5 класс буряад литература. 4 четверть

№ п/п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаари	Һурагшад ай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдаһан дүнгүүд			Шалгалтын түхэлнүүд	Болзор	
				предметнэ	личносно	метапредметнэ		Түсэбөөр	Бодото байдалаар
1	Х.х.х. Творческо хүдэлмэри. Багшын үзэмжөөр.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдхэхэ ябаһан идеал гаргаха.	Өөрын һанамжа хэлэжэ һураха, жэшээгээр баталха.	Удха хөөрэлгэ, асуудалда харюу.		
2	Класһаа гадуур уншалга	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэхэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрөжэ шадаха, сэгнэхэ.	Удха хөөрэлгэ, асуудалда харюу.		
3	Ш. Д. Байминов “Онгосомни”. “Аадар”, “Гагаринтай уулзалга”.	1 час	Бүлэгөөр- текст дээрэ ажал Фронтальна- удха тайлбарилха	Шүлэгэй удха, гол бодол элирүүлжэ һураха	Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдхэхэ ябаһан идеал гаргаха.	шүлэг шүүлбэрилхэ арга үргэдхэхэ.	Ажалай дэбтэр соо хүдэлхэ		
4.	Уран уншалгын хэшээл	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна- удха	Уран уншалга, удхын сохилто гэхэн	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрөжэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалтын уншалга		

			тайлбарилха	ойлгосонуудыг элирүүлэхэ					
Басни. С. Н. Норжимаев “Аймхай охотноон”, “Шаазгайн элидхэл”, «Хүмүүжүүлэгшэ Хирээ». 3 час									
5-7	С. Н. Норжимаев “Аймхай охотноон”, “Шаазгайн элидхэл”, «Хүмүүжүүлэгшэ Хирээ»..	3 час	Бүлэгөөр- текст янза бүрээр уншаха. Индивидуална- өөрыгөө шалгаха Фронтальна- удха тайлбарилха	Басни тухай мэдэсээ үргэдхэхэ, зохёолой хургаал элирүүлэхэ, уншаха дадал, аман хэлэлгэ хүгжөөхэ, хайжаруулха.	Асуудал табижа хураха, юумэнэй нарин холбоо хаража, өөрын ханамжа хэлэхэ	Зорилго түсэб табижа ажаллаха, зэргэсүүлгэ хэжэ харюусаха.	Словарна хүдэлмэри		
8	Х.х.х. Творческо хүдэлмэри. Зохёол уншаад байхадаа	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалиин нягта холбоо хараха дадал. Нигүүлсэхы сэдхэл, оршон тойронхи байгаалия, хүниие гамнаха сэдхэл түрүүлхэ.	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ. Уншаханаа оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн хараха.	Зохёолго		

9	Шүлэглэмэл зохёолой нюусанууд.	1 час	Индивидуальна хүдэлмэри-уншалга. Бүлэгээр хүдэлмэри – сугтаа ажаллаха.	Шүлэглэмэл зохёолой нюусануудтай ба шүлэг шүүлбэрлхэ арга үргэдхэхэ.	Уран уншалга хүгжөөхэ.	Шүлэг шүүлбэрлхэ арга үргэдхэхэ.	Шүлэгэй анализ		
Зүжэглэмэл зохёолнууд. Б.Ш. Эрдынеев “Бишихан хатан” 4 час									
10-13	Зүжэглэмэл зохёолнууд. Б.Ш. Эрдынеев “Бишихан хатан”	3 час	Индивидуальна-текст дээрэ ажал Бүлэгээр - удха тайлбарилха	Драма ба тэрэнэй жанрнуудтай танилсаха.Зохёолой онсо шэнжэнүүдтэй танилсаха.	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Зохёолой онсо шэнжэнүүдые гаргаха дадал дээшэлүүлхэ. Оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн харалга.	Сээжэ харюу		

14	Х.Х.Х. Сценари тухай	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Ямар нэгэ онтохон, рассказ, шүлэг гү, али дуун дээрэ үндэхэлэн зохёохо... Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Зохёолго		
15	Классчаа гадуур уншаха зүжэгүүд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга	Ролёор уншалга үргэдхэхэ.	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Уранаар уншаха, табиһан зорилгоёо бээлүүлхэ, табиһан һуралсалай зорилго өөрөө бүтэхээ оролдохо			
16	Шалгалтын уншалга- хөөрэлгэ	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэеэ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэһэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшэлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөржэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгал- тын уншалга		

4. Нуралсалай методическа хангалга.

1. «Буряад литература» С.Д. Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Х. Митупова, Улаан- Үдэ, «Бэлиг», 2011.
2. «Буряад литература» Ажалай дэбтэр, С. Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Х. Митупова, Улаан-Үдэ, « Бэлиг», 2011.
3. «Буряад хэлэн» сахим нураха ном, Улаан-Үдэ, 2012.
4. «Булагай эхин» Ц. Б. Цыренова, М. Ш. Батуева, Улаан-Үдэ, «Бэлиг», 2002.

Шэнэ онол арга:

1. Компьютер
2. Проектор
3. Интерактивна самбар
4. «Буряад хэлээр сахим нураха ном»
5. Буряад уран зохёолой соносохо номой һан (аудиобиблиотека)

Шалгах хэрэгсэл :

- Шалгалтын асуудалнууд ба даабаринууд;
- М-тест
- Электрон номой тестнүүд

Интернет онол арга:

- <http://www.edu.ru> – Федеральний портал «Российское образование».
- <http://www.edu03.ru/>-[Министерство](#) образования и науки РБ
- <http://www.buryadxelen.org>
- <http://www.nomoihan.org>
- <http://www.ict/edu.ru/> - Портал «Информационно-коммуникационные технологии в образовании».
- <http://www.Крмо.iv-edu.ru/> – Сайт регионального комплексного проекта модернизации образования.
- <http://fcior.edu.ru/> - Федеральный центр информационно-образовательных ресурсов.
- <http://www.rikuo.ru/> – Сайт республиканского института кадров управления и образования.